DOĞU TRAKYA AĞIZLARINDA ARKAİK OLARAK KULLANILAN SINIRLAMA İŞLEVİNDEKİ {–(y)XncA} ZARF-FİİL EKİ

Bülent HÜNERLİ[*]

ÖZET

Zarf-fiillerin Türkçenin ilk yazılı eserlerinden itibaren ne denli değişik işlevlerde kullanıldığını takip edebilmekteyiz. Eski Türkçe döneminden günümüz Türk lehçelerine kadar, zarf-fiil ekleri fiillerin cümle içinde zarf olarak kullanılmasını sağlayarak, fiillere birtakım işlevler kazandırmıştır. Bazı durumlarda da zarf-fiiller asıl işlevini/işlevlerini kaybetmiş veya başka bir yapıya aktarmıştır.

Türkçenin tarihî dönemlerinden beri kullanılan, işlevlerinden biri de sınırlama olan ve {–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin} anlamı veren {–(y)XncA} eki, Türkiye Türkçesinde bu işlevini kaybetmiş ve {–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin} şeklinde başka bir yapıyla kullanılır olmuştur. Rumeli ağızlarında {–(y)XncA + (y)A kadar/dek/değin} anlamı veren {–(y)XncA} zarf-fiil eki ise, tıpkı tarihî Türk lehçelerindeki kullanımı gibi bu işlevini muhafaza etmiştir. Çalışmamızda bu konu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Zarf-fiil, Tarihî Türk Lehçeleri, Rumeli Ağızları, İşlev.

CONVERB SUFFIX {–(y)XncA} USED AS ARCHAIC IN EASTERN THRACE ACCENTS WITH THE FUNCTION OF LIMITATION

ABSTRACT

We can follow how differenly we use converbs from the early Turkish written texts on. From the time of Old Turkish to today`s Turkish dialects , converb suffixes have added a number of functions to the verbs by enabling the use of them as adverbs in sentences. In

[*] Kırklareli Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Okutmanı. e-mail: hbulent@yahoo.com

certain circumstances, converbs lost their basic function(s) or transferred this/these to another structure.

{–(y)XncA} suffix which has been used since the historical times of Turkish , whose one of the functions is limitation and which gives the meaning of {–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin} has lost this function in Turkey`s Turkish and started be used with different structure,{–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin}. In Rumelian dialects, the {–(y)XncA} converb suffix conveying the meaning of {–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin} has kept this function in the way it is used in historical Turkish dialects. In our study, the focus will be on this subject.

Key Words: Gerindium, Historical Turkish Dialects, Rumelian Dialects, Function.

Zarf-fiiller, cümledeki yargı veya yargıların ifade gücünü zenginleştirerek, anlatıma geniş imkânlar sağlayan ve basit yapıdaki cümleleri birleştirerek anlatımı kolaylaştıran önemli dilbilgisi ögelerinden biridir. Türkçedeki zarf-fiil eklerinin tarihî dönemlerden çağdaş Türk lehçelerine kadar uzayıp giden süreçte ne derecede çeşitlendiğini ve ne denli değişik işlevlerde kullanıldığını görmekteyiz. Doğal olarak bu süre zarfında zarf-fiiller arasında işlev benzerliği veya farklılığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Türkçede mevcut zarf-fiil eklerine / işlevlerine ilave olarak başka zarf-fiil ekleri / işlevleri gelişmiştir. Bu durumun aksine, bazı zarf-fiil ekleri de kullanımını veya işlevini Türkçenin tarihî seyri içerisinde kaybetmiştir.

İşlev kaybeden bu zarf-fiil eklerinden biri de{-(y)XncA}dır. Ekin, sınırlama (limitativus) işlevi {–(y)XncA + (y)a kadar / dek / değin} anlamında Türkiye Türkçesinde azalmış ve {-(y)XncA} zarf-fiil eki, çekim eki ve edat unsurlarını da bünyesine alarak {+(y)A kadar / dek / değin} yeni bir yapıyla kullanılır olmuştur.

Türkçede sınırlama işlevi pek çok morfolojik öge ile karşılanmaktadır. Bunlardan biri çekim edatlarıdır (Hacıeminoğlu, 1992). İsim ve fiil unsurlarını sınırlandırmada son çekim edatları önemli bir yere sahiptir[1]. Yine bazı çağdaş Türk lehçelerinde isimlere

[1] Çekim edatlarının sınırlandırma işleviyle ilgili bk. (Öner, 2003: 147-157)

gelen sınırlama işlevli zarf yapan {-GAçA}[2] ekini görüyoruz. {-GAçA} ekinin isimlere bitişik yazılarak, isimleri sınırlandırdığını biliyoruz.

Örnekler:

Çağatay Türkçesi

Her yėrge ki közleri tüşüp tīz / ol ***yėrgeçe*** ėkkisige pür-ḫīz (**LM**: 202)

Ḳaçanġaça bolay özlük muẓīḳi içre be-teng / Ḫoş ol ki cilve-gehim vādi-fenā körsem (**BV**: 422/8)

Tatar Türkçesi: aḫır + ***gaça "sona kadar"*** **ÇTLEK**: 474; ***Uygur Türkçesi:*** yaz + ***ġiçe "yaza kadar"*** **ÇTLEK**: 641

Fiillerde ise sınırlama anlamını, başka bir deyişle fiilin cümle içinde sınırlama fonksiyonlu bir zarf olmasını zarf-fiil eki sağlar. Hemen hemen tüm Türk lehçelerinde sınırlama işlevli benzer zarf-fiil ekleri görülür[3]. Diğer Türk lehçelerinden daha farklı bir seyir izleyen Çuvaş Türkçesinde bu işlev {–iççen} [{-(y)XncA + (y)a dek / kadar / değin}anlamında] zarf-fiil ekiyle karşılanmaktadır (Durmuş, 2009: 442). Türkiye Türkçesindeyse, yukarıda da belirtildiği üzere (*Fiil + -XncA zarf-fiil eki + -(y)A yönelme hâl eki ve "kadar / dek / değin" son çekim edatı: gel-ince-y-e kadar / dek / değin gibi*) şekliyle kullanılır.

Örnekler:

Safiye Erol, ilk mektepten, doktorluk pâyesi ***alıncaya kadar*** *geçen tahsil hayâtını Almanya'da tamamlamış ender münevverlerimizdendi.* (**Bağ Bozumu**: 91)

O günden sonra aklından çıkmadı ama adamı yeniden ***görünceye dek*** *kız, uzun bir süre geçti* (**Bir Deli Ağaç**: 93)

Öğleden sonra, avukat ***gelinceye değin*** *kitap bile okumuştu.* (**Aylak Adam**: 40)

Zeynep Korkmaz, Eski Anadolu Türkçesindeki "*bir zaman kadar*" anlamı veren sınırlama işlevinin Türkiye Türkçesinde kaybolduğunu belirtmiştir (Korkmaz, 2003: 1008). Muharrem Ergin ise {–(y)XncA} zarf-fiil ekinin önceden "*kadar*"lık ifadesi taşıdığını ve üzerine herhangi bir hâl eki almadığını (alınca: "*alınca*" veya "*alıncaya kadar*" anlamında) belirtmektedir. Ekin zaman içinde

[2] {-A kadar} anlamı veren bu eki {-GAçA} bazı gramer kitaplarında sınırlama hâli adıyla görmek mümkündür. Ekin kullanımı ve işlevi için bk. (Coşkun, 1997: 429-438)

[3] Türk lehçelerindeki sınırlama fonksiyonunda zarf-fiiller için bk. (Ercilasun (Ed.), 2007)

"*kadar*"lık ifadesini kaybettiğini, bu anlamı (sınırlama) karşılamak için yanına ilgili edatları almış olduğunu ve edatları alırken de yönelme hâli ekinden yararlanıldığından bahsetmiştir (Ergin, 1998: 342). Bu yapıyı "Bitim Zarf-Fiilleri" olarak adlandıran Tahsin Banguoğlu ise, {-(y)XncA} zarf-fiilinin bu anlamdaki kullanımının eski bir kullanım olduğunu ve yerini {–(y)XncA + (y)A kadar / dek / değin} şekillerine bıraktığını ifade etmiştir (Banguoğlu, 2004: 433).

Ekin yapısına ve kullanımına (Yüce, 1999: 57-65) bakıldığında Eski Türkçede sınırlama işlevini karşılayan zarf-fiil eki olarak {-GInçA} eki görülür (Gabain, 2003: 87). Ek birleşik bir yapı görünümü vermektedir. Ekin yapısıyla ilgili olarak Gabain, ekin {–g fiilden isim yapan yapım eki + "ı" 3.tş iyelik eki + "ça" eşitlik hâli} şeklinde bir yapıdan geliştiğini belirtmiştir (Gabain, 1945: 278). Jean Deny, ekin {–kän -çä} ekiyle yakından alakalı olduğunu ve {-(y)XncA} zarf-fiil ekinin daha eski {*-Kan + çañ} veya {*-Kañ + çañ} ekinden ortaya çıktığını belirtir (Deny, 1941: 939). A. N. Kononov, ekin yapısı hakkında {–gın ~ -gan + ca < çağ } (Kononov, 2001: 481) şeklinde görüş belirtmiştir. Bodrogligeti'ye göre {-ḳınça / -kinçe, -ġunça / -günçe, -ġuça / -güçe} zarf-fiil eki, fiil tabanlarına, zamir n'li veya n'siz bağlanan eşitlik hâli ekiyle isim-fiil eki {–ġu/ -gü}'den meydana gelir (Bodrogligeti, 2001: 274). Muharrem Ergin ise ekin, {-gın} fiilden isim yapan ekle {+ça} eşitlik ekinin birleşmesinden oluştuğu görüşündedir. (Ergin, 1998: 341) Burada üzerinde durulması gereken bir özellik de {–gın} ve {+ça} eklerinin işlevleridir. Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesinde { –gIn, -gUn} ekini fiilden zarf türeten ekler arasında göstermiştir. (Korkmaz, 2003: 471) Yine {+ça} eşitlik hâli ekini de bu ekler arasında değerlendirmiştir. (Korkmaz, 2003: 458-459) İki ek de zarf yapıcı özellik taşımaktadır.

{-(y)XncA} zarf-fiil ekinin tarihî kullanımı aşağıda örneklerle belirtilmiştir.

Eski Türkçe

Ek, Eski Türkçede {-gInçA} şeklinde kullanılmaktadır.

Örnekler:

toḳuz ḳat üçürgüñ ***topulġınça*** *teritzün* tir **(IB**: 50**)**

ikinti buyanlarıg edgülerig ***tüketmegince*** *inç bolmamakka tayanıp katıglanmak p(a)ramıtıg netegin bütürürler* **(AY:** 233/18-21**)**

ḳara yirke ***kirgince*** *küç bireli tip / ḳa ımız suu-sı a tili.* **(ETŞ**: 11/165-166**)**

Aşağıdaki örnekte ise zarf-fiil eki, üzerine {+ka} yönelme hâli eki ve {tegi} son çekim edatını almıştır.

Örnekler:

burkan kutın bulmış kşan üdke ***tegmegingeke tegi*** *bodıs(a)t(a)vlarnıng köz biligi üze körgeli adırtlagalı bolmaguluk tınl(ı)g tınsız iki törlüg yirtinçülerig birkerü et'özi içinte sıgurgalı udaçı.* ***(*****AY**: 44/12-16***)***

inçip m(e)n kavşıkıya ol üdtin beri burkan kutın ***bulgınçaka tegi*** *tört törlüg yavlak yollartın ertip ozup iki ajunlarta togdum* **(AY:** 187/13-16**)**

Karahanlı Türkçesi

Karahanlı Türkçesinde, sınırlama işlevinde {-gInçA, -gUçA } zarf-fiil ekleri kullanılır.

Örnekler:

yaġız yir baḳır ***bolmaġınça*** *ḳızıl / ya otta çiçek* ***önmegince*** *yaşıl* (**KB:**120**)**

ḳarın ***toḏguça*** *yi ḳamuġ yim içim / Kerek arpa yür tut toḏurġu açım* **(KB:** 4769**)**

Karahanlı Türkçesi: Türkçe İlk Kur'an Tercümesi (Ata, 2004) adlı eserde sınırlama işlevinin daha çok {-GInçA} zarf-fil ekinin üzerine gelen yönelme hâli eki ve {tegi} edatı ile karşılandığını görüyoruz.

Yok cünübḳa meger yol, keçigliler ***yunġınçaḳa tegi*** **(KT:** 18b1/1-2**)**

Keçürdi Ta rı séndin nelük destūr bérdi olarḳa ***belgürgingeke tegi*** *sa ar anlar kim rāst aydılar bilginçe yalġançılar.* **(KT:** 33b1/2-3**)**

Harezm Türkçesi

Harezm Türkçesinde {-gInçA; -gUnçA; -InçA; -güçe } zarf-fiil ekleri görülür.

Örnekler:

Men ***barġınça*** *ol ṭa'āmqa kimerse ėlig tegürmesünler tėp aydı.* **(NF**: 29/6**)**

velį kün ***batınça*** *eger tutsa sen / revā boldı imdi ḥelāl nesni ḳol* **(MM**: 165/659-660**)**

Yā resulu'l-lah maŋa māl tawar kerekmez ***yegüçe keygüçe*** *mālım bar, otuz ḳızım bar oġlum yoḳ, du'ā ḳılġıl İḏi 'azze ve celle maŋa oġul bėrsün.* **(KE:** 79v17-18**)**

Çağatay Türkçesi

Ek, Çağatay Türkçesinde {-GUnçA} şeklindedir. Eski Türkçeden beri kullanılan {-GInçA} zarf-fiil eki, Çağatay Türkçesinde sıklıkla kullanılan {-gU} sıfat-fiilinin etkisiyle {-GUnçA; -GUçA} şeklini almıştır (Öner, 1998: 231).

Örnekler:

Niġarı ger barur bat kilgüsidür yime ġam dir-siz /Hemānā saġınur-siz kim min ol ***kilgünçe*** *ḳalġay-m*in **(NŞ:** 471/4**)**

Dime kim her dem közidin yüz kişi bīmār olur / Kirpikidin köz yumup ***açḳunça*** *mi bīmār öler.* **(FK:** 182/3**)**

Her kün aḳşamġaça hecri de ma a zārlıġ iş / Gice ta ***atḳuça*** *endūh ile bī-darlıġ iş* **(GS:** 271/1**)**

Mi belā-keşni ḳılıp ḳatl güneh ḳazġandı / Mini ***tirgüzgüçe*** *'ömride ṣevāb iylese bes* **(BV**: 233/5**)**

Kıpçak Türkçesi

Kıpçak Türkçesinde ek, {-GInçA; -gUnçA; -IncA} biçimleriyle kullanılmıştır.

Örnekler:

Namāz ḳılmasa taḳı zekāt birmese taḳı oruç tutmasa ***ölgünçe*** *ḫükm ḳılmas bi anı kāfirligine* **(İMS**: 5b/6-7**)**

İy Te rı Rāsūlı rāstı Te ri Te'ālā ziyāda ḳıldı bir namāz, ol üç rek'et turur, vaḳtlandurdı anı Te ri Te'ālā yatsu namāzı vaḳtından fecr ***çıḳġınça*** *tip.* **(İMS**: 63a/1-2**)**

Bir melikni ayturlar kiçe 'işret ḳılıp ta ***atḳınça*** *şükr ṣaḥrāsında bu beytni oḳur idi* **(GT**: 40/8-9**)**

Eski Anadolu Türkçesi

Bu dönemde ekin başındaki {ġ/g; ḳ/k} ünsüzü kullanımdan düşmüş, ek {-(y)InCA} şeklini almıştır.

Örnekler:

Geñince oturdı ***ṭoyınca*** *yidi / İñen armış idi birez uyıdı* **(SN**: 2895**)**

Seni ben ***görince*** *yidüm ġuṣṣa çoḫ / Çü gördüm eger öleven ḳayġu yoḫ* **(SN**: 4675**)**

Her iki mīl arası iki ḳandīl / Giceler ṣubḥ ***olınca*** *ol yanar bil* **(KEMŞ**: V.6a/105**)**

Görilen rü'ya bir aydan bir yıla ***varınca*** *ẓāhir olur yalancı ėrte vaḳtıda* **(MG**: 15b/4**)**

Ekin sınırlama işlevi Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde sıklıkla kullanılmakla beraber, müteakip asırlarda (14.yy-18.yy) ekin bu işlevi nispeten azalmış, azalan bu işlev ilgili edatların yardımıyla sağlanmaya çalışılmıştır (Aksoy ve Dilçin, 2009: 143-148). Özellikle Eski Anadolu Türkçesinden itibaren {-(y)InCA} zarf-fiil ekinin zaman içinde "*kadarlık*" anlamının zayıfladığı düşünülerek, yönelme hâli eki ve ilgili edatları alarak, bu işlevin (sınırlama) devamlılığı sağlanmış olabilir.

Eski Anadolu Türkçesinde, {-(y)InCA} zarf-fiil ekinin üzerine gelen yönelme hâli ekiyle {*dek* / *degin*} edatının birlikte kullanımı da görülmektedir.

Örnekler:

Ṣabāḥ ***olıncaya dek*** bu idi ḥāl / Vücūdum nāleden olmış idi nāl **(HN**: 3284**)**

Böyle ideler tenḳıye ***bulıncaya degin*** beden / Daḫı ṣoñra n'idesin bahaḳa işit iy ḥasen **(NT**: 117a/8**)**

Doğu Trakya Ağızları

{-(y)XncA} zarf-fiil ekinin, sınırlama işleviyle Doğu Trakya ağızlarında arkaik biçimde kullanıldığını görmekteyiz. Janos Eckmann, Edirne ağzı üzerine yapmış olduğu bir incelemede bu zarf-fiil ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki sınırlama anlamının arkaik olarak korunduğunu belirtmiştir (Eckmann, 2004: 144). Gerçekten de J. Eckmann'ın bu tespiti, sadece Edirne ağzı için değil, diğer Doğu Trakya ağızlarını da kapsamaktadır.

Doğu Trakya Ağızlarında da tıpkı Türkiye Türkçesinde olduğu gibi sınırlama işlevi {Fiil + -XncA zarf-fiil eki + -(y)A yönelme hâli eki "kadar / dek / değin": gel-ince-y-e kadar vb.} şeklindeki zarf-fiil yapısının yanı sıra bazı durumlarda {-(y)XncA + (y)A kadar} anlamı veren {-(y)XncA} ekiyle de karşılanmaktadır.

Örnekler:

onnar da bize ḳàrşılıḳ, bizde onnara ḳàrşılıḳ vèrdik. er şey, mendiline ***varınca*** *b le* **(Edirne:** 32/24-25**)**

biraz süzdürülmüş yūrt, biraz salça, biraz tus, biraz da maya atıp ***ḳoyulaşınca*** *yumruḳlarız.* **(Havsa:** 6/38-39**)**

Ele yā büşkür edirne'den burayı ***gelince*** *üç yerde ḳurtardım bu kelleyi, ister inan ister inanma.* **(Kırklareli:** 16/140**)**

Ülen geçti ama şindi şē ***geçince*** *ġar ġızan şüle bi yamada duruya dediler, iki kivşe ḳoḳū, bi de gitikti şe şişmen bi ḳarcıḳ vardı.* **(Kırklareli:** 17/17-20**)**

Adam ne yabıcaz dedi, ḳaçıcaz dedi, ben burada ḳalıcaḳ olursam dedi, birincisi seni rezil ederler dedi, kedime ***varınca*** *keserler dedi.* **(Kırklareli:** 16/6-8**)**

var bir ḳaç parça tarlamız ama yeter mi leçbere ? aldıḳ satın, em mal sayibilarına ***doyunca*** *para verdik iki sene müdetine var idi…* **(Kırklareli:** 5/40-41**)**

…bi çam dalını kesip onun üstüne ne ḳadar yemiş varsa teps üsleyip bebek emicīne ***varınca*** *ērşeyler taḳıp süsleyip ondan sōra gelin almā gèldikleri zaman gelinin āreti gelin olan bōça yapardı.* **(Babaeski:** 56/11-14**)**

{-(y)XncA} zarf-fiil ekinin Doğu Trakya ağızlarında 3. tekil şahıs iyelik eki ve {+A}pekiştirme eki/edatı (Üstüner, 2003: 199) ile genişletilmiş {-ünce + si + n + e, -ince + si + n + e} yapısı da sınırlama işlevinde kullanılmaktadır.

Örnekler:

ba şindi, Balkan harbi ***ölüncesine*** *unudaman ben, Bulgar, Yunan, Sırb vardı.* **(Doğu Trakya Yerli Ağzı:** XVII-5**)**

Bi āşam gittik yesir almā. dā ***gidincesine*** *silā atma yog.* **(Doğu Trakya Yerli Ağzı**: XVII-20**)**

Türkiye Türkçesi ağızlarına baktığımızda ekin aynı şekil ve işlevde Uşak ili ağzında da kullanıldığını görmekteyiz. Gürer Gülsevin ekin, {-(y)XncA + (y) + A kadar} anlamını verdiğini ve bu tarz kullanımın Eski Anadolu Türkçesi sahasında da görüldüğünden bahsetmektedir (Gülsevin, 2002: 136).

Örnekler:

Ōlum dedi, goluŋdan duten giden de o garı seni döğsün öFkesi ***geçince****. öldürtcek seni.* **(UİA**: I-16,50**)**

Vermedi haklarımı, ***ölünce*** *yidi* **(UİA**: II-87,84**)**

osanınca konuşmak **(UİA**: III-96,16**)**

Tabii olarak Rumeli ağızları ile büyük benzerlikler gösteren Gagavuz Türkçesinde de {-IncA; -IncAn, -IncAnA} zarf-fiil ekleri sınırlama işleviyle kullanılmaktadır (Özkan, 1996: 175).

Örnekler:

Bundan sora annamışlar üçü ***ölüncä*** *kafadarlık etsinnär.* **(GTG**: 175**)**

Süt istärsän-iç ***doyuncan*** **(GTG**: 175**)**

İşlä ***dinincänä*** *çifttä* **(GTG**: 175**)**

Sonuç

Türkiye'de yapılan akademik yayınlarda, Rumeli ağızlarının, Türkiye Türkçesi ağızlarıyla ve tabii ki Türkçenin tarihî dönemleriyle ilişkisi yeterince ele alınmamıştır. Yapılan çalışmalar da genellikle yabancı Türkologlara aittir (Gülensoy ve Alkaya, 2003: 155-188). Önümüzdeki süreçte yapılacak olan akademik çalışmalar Rumeli ağızlarına olan dikkati artıracak ve bu Rumeli ağızlarının aydınlatılmasında önemli bir merhale olacaktır.

Sonuç olarak çalışmamızda Rumeli ağızlarının da tıpkı Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi bazı arkaik yapıları muhafaza ettiği ve Rumeli ağızlarının Türkiye Türkçesi ağızlarıyla yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Bu ilişkilerden biri de {-(y)XncA} zarf-fiil ekidir. Türkiye Türkçesi yazı dilinde sınırlama işlevini kaybetmiş olan {-(y)XncA}: ({-(y)XncA + (y)+A kadar / dek / değin anlamında}) zarf-fiil eki, bu işleviyle de Doğu Trakya ağızlarında arkaik olarak kullanılmaktadır.

KISALTMALAR

AY : ALTUN YARUK

BV : BEDĀYİ'U'L VASAṬ

ÇTLEK : ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ EL KİTABI

Ed. : Editör

ETŞ : ESKİ TÜRK ŞİİRİ

FK	: FEVĀYİDÜ'L-KİBER
GS	: ġARĀ'İBÜ'Ş-ŞIġAR
GT	: GÜLİSTAN TERÜMESİ
GTG	: GAGAVUZ TÜRKÇESİ GRAMERİ
HN	: HEVES-NAME
IB	: IRK BİTİG
İMS	: İRŞÂDÜ'L MÛLÜK VE'S-SELÂTÎN
KB	: KUTADGU BİLİG
KE	: ḲIṢAṢÜ'L ENBİYĀ
KEMŞ	: KİTABŪ EVSĀFI MESÂCİDİ'Ş-ŞERĪFE
KT	: KUR'AN TERCÜMESİ
LM	: LEYLĪ VÜ MECNŪN
MM	: MU'ÎNÜ'L MÜRÎD
MG	: MÜŞKİL-GÜŞA
NF	: NEHCÜ'L FERĀDĪS
NŞ	: NEVĀDİRÜ'Ş-ŞEBĀB
NT	: NAZMÜ'T-TESHÎL
SN	: SÜHEYL Ü NEV-BAHÂR
UİA	: UŞAK İLİ AĞIZLARI

KAYNAKÇA

Ahmed Fakih, **Kitabū Evsāfı Mesâcidi'ş-Şerīfe**, (Haz.: Hasibe Mazıoğlu), TDK Yayınları, Ankara 1974.

Alî-Şîr Nevâyî, **Bedāyi'u'l-Vasaṭ,** (Haz.: Kaya Türkay), TDK Yayınları, Ankara 2002.

Alî-Şîr Nevâyî, **Ġarā'ibü'ş-Ṣıġar**, (Haz.: Günay Kut), TDK Yayınları, Ankara 2003.

Alî-Şîr Nevâyî, **Nevādirü'ş-Şebāb**, (Haz: Metin Karaörs), TDK Yayınları, Ankara 2006.

Alî-Şîr Nevâyî, **Nevāyī-Fevāyidü'l-Kiber**, (Haz.: Önal Kaya), TDK Yayınları, Ankara 1996.

ARAT, Reşit Rahmeti, **Eski Türk Şiiri**, TDK Yayınları, Ankara 1991.

ARAT, Reşit Rahmeti, **Kutadgu Bilig**, TDK Yayınları, Ankara 1999.

ASIM, Ömer ve DİLÇİN Dehri, **Tarama Sözlüğü VII-Ekler**, TDK Yayınları, Ankara 2009.

ATA, Aysu , **Karahanlı Türkçesi: Türkçe İlk Kur'an Tercümesi**, TDK Yayınları, Ankara 2004.

ATA, Aysu, **Ḳıṣaṣü'l Enbiyā**, TDK Yayınları, Ankara 1997.

ATILGAN, Yusuf, **Aylak Adam**, Bilgi Yayınevi, Ankara 1974.

AYVERDİ, Sâmiha, **Bağ Bozumu**, Kubbealtı Neşriyâtı, İstanbul 2005

BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2004.

BODROGİGETİ, András J. E., **A Grammar of Chagatay**, Lincom Europa, Muenchen 2001.

COŞKUN, Volkan, "Tarihî Türk Lehçeleri ve Özbek Türkçesinde Zaman ve Mekanda Sınırlama Görevi Üstlenen Yapılar", **Türk Dili Araştırma Yıllığı Belleten 1997**, TDK Yayınları (1997), s. 429-438

ÇELİK, Ülkü, **'Alī-Şīr Nevāyī- Leylī vü Mecnūn**, TDK Yayınları, Ankara 1996.

DENY, Jean, **Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)**, Çev.:Ali Ulvi Elöve, Maarif Matbaası, İstanbul 1941.

DİLÇİN, Cem, **Süheyl ü Nev-Bahâr**, TDK Yayınları, Ankara 1991.

DOĞAN, Levent ve HÜNERLİ Bülent, "Tatar Türkçesi", (Ed. Levent Doğan), **Çağdaş Türk Lehçeleri El Kitabı**, Kriter Yayınları, İstanbul 2007, s. 447-511

DOĞAN, Levent, "Uygur Türkçesi", (Ed. Levent Doğan), **Çağdaş Türk Lehçeleri El Kitabı**, Kriter Yayınları, İstanbul 2007, s. 619-681

DURMUŞ, Oğuzhan (2009), **Çuvaşçanın Şekil Bilgisi**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne.

ECKMANN, Janos, "The Turkish Dialect of Edirne", Çev.: Oğuzhan Durmuş, **İlmî Araştırmalar Dergisi**, S:18 (2004), s.135-150

ECKMANN, Janos, **Nehcü'l Ferādīs,** (Haz.: Semih Tezcan-Hamza Zülfikar), TDK Yayınları, Ankara 2004

EMİNOĞLU, Hatice (2003), **Müşkil-Güşā (Ta'bīr-nāme)(Dil Bilgisi-Metin-Dizin)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

ERCİLASUN, Ahmet (Ed.), **Türk Lehçeleri Grameri**, Akçağ Yayınları, Ankara 2007.

ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım / Yayım / Tanıtım, İstanbul 1998.

GABAIN, A. V., **Eski Türkçenin Grameri**, Çev.: Mehmet Akalın, TDK Yayınları, Ankara 2003.

GABAIN, A. V., **Özbekische Grammatik**, Otto Harrassowitz, Leipzig Wien 1945.

GÜLENSOY, Tuncer ve ALKAYA Ercan, **Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası**, Akçağ Yayınları, Ankara 2003.

GÜLSEVİN, Gürer, **Uşak İli Ağızları**, TDK Yayınları, Ankara 2002.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, **Türk Dilinde Edatlar**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1992.

HÜNERLİ, Bülent (2006), **Kırklareli Babaeski İlçe ve Köyleri Ağız İncelemesi**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne,

KALAY, Emin (1990), **Edirne İli Havsa İlçesi ve Köyleri Ağzı**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

KALAY, Emin, **Edirne İli Ağızları**, TDK Yayınları, Ankara 1998.

KAYA, Ceval, **Altun Yaruk**, TDK Yayınları, Ankara 1994.

KAYA, Emel (2008), **Muyîddin Mehî'nin Müfîd (Nazmü't-Teshîl) Adlı Eseri (İnceleme-Metin Dizin) ve Bu Eserin XV. Yüzyıl Türk Tıp Dilinin Oluşmasındaki Yeri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Konya

KONONOV, A. N., **Grammatika Sovremennogo Turetskogo Literaturnogo Yazıka**, Multilingual, İstanbul 2001.

KORKMAZ, Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK Yayınları, Ankara 2003.

KÜR, Pınar, **Bir Deli Ağaç**, Can Yayınları, İstanbul 1988.

OLCAY, Selahattin, **Doğu Trakya Yerli Ağzı**, TDK Yayınları, Ankara 1995.

ÖNER, Mustafa, "Edatların Karşılaştırma ve Sınırlandırma Bağlantıları", **Türk Dili Araştırma Yıllığı Belleten 1999/I-II,** S: I-II (2003), s.147-157.

ÖNER, Mustafa, **Bugünkü Kıpçak Türkçesi**, TDK Yayınları, Ankara 1998.

ÖZKAN, Nevzat, **Gagavuz Türkçesi Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 1996.

Seyf-i Sarâyî, **Gülistan Tercümesi,** (Haz.:Ali Fehmi Karamanlıoğlu), TDK Yayınları, Ankara 1989.

ŞANLI, Cevdet (1990), **Kırklareli İli Merkez İlçe ve Köyleri Ağızları (İnceleme-Metin)**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Şeyh Şerif Hace, **Mu'Înü'l Mürîd** (Haz.: Ali Fehmi Karamanlıoğlu), Beşir Kitabevi, İstanbul 2006.

Tâcî-zâde Cafer Çelebi, **Hevesnâme,** (Haz.: Necati Sungur), TDK Yayınları, Ankara 2006.

TEKİN, Talat, **Irk Bitig**, Öncü Kitap, Ankara, 2004.

TOPARLI, Recep, **İrşâdü'l Mûlük ve's-Selâtîn**, TDK Yayınları, Ankara 1992.

ÜSTÜNER, Ahat, **Türkçede Pekiştirme**, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ 2003.

YÜCE, Nuri, **Gerundien im Türkischen**, Simurg Yayınları, İstanbul 1999.